

Handläggare: Gunilla Schedin
Telefon: 508 09 015

Till Norrmalms stadsdelsnämnd

Brist på brådska, en översyn av aktivitets- ersättningen - svar på remiss från kommun- styrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Ylva Tengblad
stadsdelsdirektör

Siw Lideståhl
avdelningschef

Sammanfattning

På uppdrag av regeringen har en översyn av den statliga aktivitetsersättningen genomförts. Ersättningen, som kan beviljas personer med funktionsnedsättningar i åldern 19 till 29 år, har i praktiken inte haft avsedd effekt och föreslås därför avskaffas och ersättas med en ny form av ersättning, sjukersättning till unga (SU). Ersättningen föreslås endast utgå till personer med mycket omfattande funktionsnedsättningar. Arbetsförmedlingen föreslås ansvara för de insatser som behövs för att unga personer med partiellt nedsatt arbetsförmåga ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden.

Förvaltningen är positiv till förslagen och utgår från att arbetsförmedlingen tillförs den kompetens och de resurser som behövs för ett framgångsrikt arbete med dessa personer. Det är också viktigt att det finns resurser för en noggrann uppföljning av arbetsförmedlingens insatser.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från bl.a. Norrmalms stadsdelsnämnd med anledning av en statlig utredning ”Brist på brådska – en översyn av aktivitetsersättningen”. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 31 januari.

Utredningen omfattar drygt 200 sidor och bifogas därför inte detta tjänsteutlåtande. Den som vill ta del av utredningen kan ta kontakt med registrator Riitta Johansson, riitta.johansson@norrholm.stockholm.se /tfn: 508 09 017. Utredningen finns även på regeringens webbplats www.regeringen.se

Ärendet

Aktivitetsersättning infördes den 1 januari 2003 och ersatte, tillsammans med sjukersättning, de tidigare försäkringsformerna förtidspension och sjukbidrag. Aktivitetsersättning kan beviljas personer mellan 19 och 29 år med långvarigt nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning medan sjukersättning kan beviljas de som är 30 år eller äldre.

Tanken med aktivitetsersättningen har varit att unga med nedsatt arbetsförmåga, genom att delta i olika aktiviteter, skulle ges möjlighet att utveckla sin arbetsförmåga för att på sikt kunna komma ut på arbetsmarknaden. Utredningen har dock inte funnit något som tyder på att detta har fungerat i praktiken.

Antalet unga som uppbär ersättning från sjukförsäkringssystemet har ökat kraftigt. Under 1995 ”nybeviljades” 1 900 ungdomar förtidspension/ sjukbidrag. Under år 2007 var motsvarande siffra för aktivitetsersättning 6 700. Någon förändring vad gäller sjuklighet i åldersgruppen har dock inte kunnat konstateras. Antalet personer som beviljats aktivitetsersättning uppgår idag till ca 22 000.

Utredningens förslag

Aktivitetsersättningen avskaffas

Utredningen föreslår att aktivitetsersättningen avskaffas och att en ny form av ersättning införs, sjukersättning till unga (SU). Kriterierna för att beviljas SU utgår från nuvarande kriterier för att beviljas sjukersättning. Detta innebär att endast den som för all överskådlig framtid helt bedöms sakna arbetsförmåga och inte heller bedöms kunna uppnå arbetsförmåga genom olika insatser, kan beviljas SU.

SU föreslås avse samma åldersgrupp som dagens aktivitetsersättning, d.v.s. personer mellan 19 och 29 år, och utges med samma ersättningsnivåer som den nuvarande aktivitetsersättningen. En viktig skillnad är dock att SU endast ska

kunna beviljas som hel ersättning och inte heller vara tidsbegränsad. Ersättningen ska däremot kunna dras in om den enskilde får väsentligt förbättrad arbetsförmåga.

En helt ny ersättning behövs för personer med medfödda eller tidigt förvärvade funktionsnedsättningar

Utredningen betraktar införandet av SU som en tillfällig lösning och anser att det behövs en betydligt mer omfattande reform vad gäller försörjningssituationen för personer som har så omfattande funktionsnedsättningar att de aldrig någonsin kan arbeta. I dag får dessa personer sin försörjning genom sjukförsäkringens garanti-nivåer, vilket skapar livslång fattigdom.

Utredningen anser därför att dessa personer ska få sin försörjning på annat sätt än genom sjukförsäkringen och med en ersättningsnivå som ger möjlighet till goda levnadsvillkor. En sådan ersättning bör, enligt utredningen, kopplas till de mål som finns för handikappolitiken och inte till de mål som finns för sjukförsäkringen. Utredningen anser att frågan om ett nytt ersättningssystem för de personer som p.g.a. av funktionsnedsättning står helt utanför arbetsmarknaden bör utredas.

Aktivitetsersättning vid förlängd skolgång inordnas i studiestödssystemet

I dag kan ungdomar, som p.g.a. funktionsnedsättning har förlängd skolgång, beviljas aktivitetsersättning för att avsluta sina studier. Aktivitetsersättningen fungerar i dessa fall som ett studiestöd, vilket utredningen anser olyckligt.

Utredningen föreslår därför att Centrala Studiestödsnämnden (CSN) tar över ansvaret för studiestöd till ungdomar som p.g.a. funktionsnedsättning har förlängd skolgång. Detta innebär att dessa ungdomar, liksom andra ungdomar, kommer att kunna uppbära studiehjälp fram till och med första kalenderhalvåret det år de fyller tjuugo år. Ungdomar, som p.g.a. funktionsnedsättning inte har avslutat sina grundläggande studier vid denna tidpunkt, föreslås få en garanterad rätt till det högre bidraget inom ramen för studiemedlet.

Utökat uppdrag till arbetsförmedlingen

Utredningens anser att arbetslinjen ska vara utgångspunkten för samhällets insatser till personer med funktionsnedsättning. Många av dem som idag beviljats aktivitetsersättning har behov av arbetsmarknadspolitiska insatser. Utredningen anser att ett sådant arbete inte kan bedrivas framgångsrikt inom försäkringskassans ram och föreslår istället att arbetsförmedlingen ska få ett tydligare ansvar för unga som p.g.a. funktionsnedsättning har nedsatt arbetsförmåga och behöver särskilda insatser för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden.

Brist på brådska, en översyn av aktivitetsersättningen - svar på remiss från kommunstyrelsen

Genom att renodla uppdragen så att arbetsförmedlingen får ett tydligare ansvar för dessa ungdomar, medan försäkringskassan ansvarar för försörjningen till ungdomar med omfattande funktionsnedsättningar, kan enligt utredningen en mer ändamålsenlig användning av resurser och befintliga system komma till stånd.

Utredningen föreslår ett antal förändringar i syfte att stärka arbetsförmedlingens uppdrag gentemot den föreslagna målgruppen. Bl.a. föreslås att ingen tidsbegränsning ska finnas när det gäller *förberedande insatser* och *arbetspraktik*. Vidare föreslås att *utvecklingsanställningar*, som är en form av subventionerade anställningar, ska kunna kombineras med insatsen ”*särskild stödperson för introduktion och uppföljning (SIUS)*” och pågå i mer än ett år. Fler ska också få tillgång till subventionerade anställningar.

Övergångsregler

Utredningen bedömer att förslagen kan börja gälla fr.o.m. den 1 januari 2010. För personer som avslutar sin aktivitetsersättning under år 2010 föreslås att en period om ytterligare sex månaders aktivitetsersättning ska kunna beviljas som en övergångslösning. Detta ska dock inte gälla de personer som har haft ersättningen för förlängd skolgång eller som med anledning av de övergångsbestämmelser som infördes den 1 juli 2008 haft ytterligare en period med aktivitetsersättning enligt äldre regler.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kanslistaben. Synpunkter har inhämtats från vuxenavdelningen - beställare och försörjningsstödsenheten.

Förvaltningens synpunkter

Det är uppenbart att aktivitetsersättningen inte haft avsedd effekt och att alltför många unga människor med funktionsnedsättningar idag står helt utanför arbetsmarknaden. Förvaltningen har därför inget att invända mot att aktivitetsersättningen avskaffas och att en ny ersättning, sjukbidrag för unga (SU), införs för personer med mycket omfattande funktionsnedsättningar. Det är bra att SU, till skillnad från den nuvarande aktivitetsersättningen, inte föreslås bli tidsbegränsad.

Förvaltningen delar utredningens uppfattning att frågan om hur de personer, som har så omfattande funktionsnedsättningar att aldrig någonsin bedöms kunna komma ut i arbetslivet, ska klara sin försörjning måste utredas närmare. Som framgår av utredningen, är dessa personer då de uppnått 30 års ålder idag endast berättigade till garantinivån i sjukförsäkringen, vilket skapar ”livslång fattigdom”

Brist på brådska, en översyn av aktivitetsersättningen - svar på remiss från kommunstyrelsen

Box 3128, 103 62 Stockholm. Tulegatan 13
Telefon 508 09 000. Fax 508 09 019
gunilla.schedin@norrholm.stockholm.se

www.stockholm.se

alternativt ett beroende av ekonomisk hjälp från anhöriga eller kommunen. Det är därför angeläget att ta fram ett ersättningssystem som gör att dessa personer garanteras ett ekonomiskt stöd som gör att de kan klara sin försörjning oberoende av ekonomisk hjälp från anhöriga eller kommunen.

Utredningens förslag har arbetslinjen i fokus, vilket är mycket positivt. Förvaltningen har därför inget att invända mot att arbetsförmedlingen föreslås få ett utvidgat uppdrag vad gäller unga med funktionsnedsättningar. Av utredningen framgår att 50 till 55 % av dem som idag har aktivitetsersättning inte kommer att ha rätt till SU. Det rör sig således om över 10 000 unga människor. Förvaltningen utgår från att arbetsförmedlingen tillförs den kompetens och de resurser som behövs för ett framgångsrikt arbete med dessa personer. Det är också viktigt att det finns resurser för en noggrann uppföljning av arbetsförmedlingens insatser.

Av utredningen framgår inte hur den unge ska klara sin försörjning i avvaktan på olika insatser eller vid ett eventuellt "glapp" mellan olika insatser. Eftersom unga människor med funktionsnedsättningar ytterst sällan har varit ute i arbetslivet står de också utanför arbetslöshetskassan. Det är därför angeläget att frågan om deras försörjning kan lösas så att de inte riskerar att bli beroende av försörjningsstöd under vissa perioder.

Personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar tillhör den grupp som, enligt utredningens förslag, inte kommer att få rätt till SU. Antalet unga med neuropsykiatriska diagnoser har ökat oroväckande de senaste åren och många av dessa står idag helt utanför arbetsmarknaden. De har heller inte laglig rätt till daglig verksamhet, vilket t.ex. utvecklingsstörda har efter avslutad skolgång. Det är därför ytterst angeläget att utveckla och erbjuda unga människor med neuropsykiatrisk funktionsnedsättningar insatser som gör att de inte riskerar att hamna i ett livslångt utanförskap.

Förvaltningen stödjer förslaget om att ansvaret för studiestöd till funktionsnedsatta ungdomar med förlängd skolgång förs över till CSN. Dessa ungdomar jämföras på det sättet med andra ungdomar, vilket är positivt. Förvaltningen förutsätter att studiestödet i dessa fall utformas på ett sätt som gör att det kan täcka eventuella merkostnader för de ungdomar som går i specialskolor på annan ort, exempelvis döva och gravt hörselskadade ungdomar.